

1 + 1 = 3

naar een Cultuurcentrale voor de amateurkunst van stad en provincie Utrecht

Inhoud

Inleiding	1
Waarom een amateurkunsthuis van stad en provincie	2
Profiel van een amateurkunsthuis	7
Uitwerking plannen in tweejarig experiment	10
Bijlage takenpakket amateurkunsthuis	

1. Inleiding

In het contact tussen de provincie en de gemeente dat de afgelopen maanden heeft plaatsgevonden met betrekking tot de amateursector, werd steeds duidelijker dat de omvang en aard van het amateurkunstveld in Utrecht en het daarop afgestemde beleid van stad en provincie vragen om een gezamenlijk initiatief. Er is geen waterdichte scheiding aan te brengen tussen stedelijke en regionale culturele oriëntaties: groepen in de stad profiteren van provinciaal beleid en de stad is van nature al de grootste culturele magneet in de provincie. Een scheiding is kunstmatig en werkt eerder belemmerend dan stimulerend voor het bruisende amateurveld in stad en regio. Gecombineerd is er voldoende substantie en draagvlak om een volwaardig kunsthuis te realiseren. Sterker nog samenwerking levert een duidelijke meerwaarde op. Zo is ook geconcludeerd in het bestuurlijk overleg van november 2001. Waar opdracht gegeven werd tot het maken van deze notitie. De conceptversie van deze notitie verscheen in maart 2002. En is in een bestuurlijk overleg van gemeente en provincie goedgekeurd.

In diverse nota's staan plannen genoemd voor het realiseren van een (expertise)centrum voor amateurkunst of een huis voor amateurkunst. Over het algemeen wordt het realiseren van een dergelijke instelling gezien als natuurlijk vervolg op de ontwikkelingen in de amateurkunstsector: voor de traditionele amateurvereniging, die vooral draait op het enthousiasme en inzet van vrijwilligers, wordt het steeds lastiger om te overleven omdat steeds minder mensen bereid zijn een (bestuurs)taak te vervullen. Daarnaast is er een toenemend aantal, op projectmatige basis werkende, amateurgezelschappen en –verenigingen dat streeft naar een zo hoog mogelijke artistieke kwaliteit van hun eindproduct. Om een en ander te realiseren ontbreekt het echter vaak aan voldoende professionele ondersteuning. Stedelijke koepelorganisaties hebben niet voldoende menskracht en financiële middelen om uitvoerende, ondersteunende en organiserende taken op zich te nemen, dan wel een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de infrastructuur.

Een aanknopingspunt voor het verbeteren van de infrastructuur voor het amateurveld in Utrecht ligt voor een deel bij de aanwezigheid in de stad van meerdere instellingen voor kunstvakonderwijs, bestaande stedelijke kunstinstituten en podia, een aantal landelijke koepelorganisaties en ondersteuningsinstituten op het gebied van de amateurkunst. Deze instellingen vormen een reservoir van artistieke en organisatorische deskundigheid. De Utrechtse stedelijke en regionale amateurgezelschappen en -koepels kunnen daarmee hun voordeel doen. In de komende periode zullen wij bevorderen dat genoemde expertise haar weg vindt naar alle verenigingen, gezelschappen en koepels.

Een ander aanknopingspunt voor het verbeteren van de artistieke en organisatorische randvoorwaarden voor het amateurveld is de optie van een toekomstig centrum voor amateurkunst. Onderstaand zullen eerst de ideeën zoals die in verschillende nota's staan genoemd, worden besproken, vervolgens komt - op grond van die wensen - aan de orde wat het takenpakket zou moeten zijn van een centrum voor amateurkunst. Tot slot komt een mogelijke opzet aan de orde.

N.B. De termen 'huis voor amateurkunst' en 'centrum voor amateurkunst' worden in de nota's door elkaar gebruikt. Wij gebruiken nu als werktitel de term 'centrum voor amateurkunst', maar stellen in overleg met de provincie als alles formeel zijn beslag krijgt voor de titel 'cultuurcentrale' te lanceren.

Liesbeth Feikema en Charles van Zanten, Culturele Zaken dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Utrecht
Elz Mooij en Hans Schoen, sector Maatschappelijke Ontwikkeling dienst Web, provincie Utrecht

2. Waarom een amateurkunsthuis van stad en provincie

Historisch overzicht van de achterliggende beleidsideeën

2.1 Gemeente

De gemeente Utrecht heeft drie nota's geproduceerd waarin de wenselijkheid van een centrum voor amateurkunst staat: *Cultureel Profiel* (maart 1999), *Culturele infrastructuur Leidsche Rijn Utrecht; een inventarisatie* (sept. 1999) en *Investeren in makers en publiek; Cultuurnota 2001-2004* (sept. 2000). Ook in de kortgeleden verschenen *Meerjarenvisie kunst- en cultuurbeleid gemeente Utrecht* staat de noodzaak van een centrum voor amateurkunst beschreven.

In de nota *Cultureel profiel* van de gemeente Utrecht staat de behoefte aan een Huis voor Amateurkunst genoemd:

'de bloei van de Utrechtse amateurkunst, ook in artistiek opzicht, heeft de behoefte aan een vaste presentatieplek voor deze sector - een zgn. 'Huis voor de Amateurkunst' - duidelijk voor het voetlicht gebracht. Deze vraag is des te interessanter, omdat deze behoefte vanuit het veld zelf naar voren wordt gebracht.' [p.17]

Deze behoefte wordt uitgewerkt in de nota *Culturele infrastructuur Leidsche Rijn Utrecht; een inventarisatie*. Hierin meldt de gemeente Utrecht dat uit gesprekken met het veld, in de vorm van zogenaamde denktanksessies, over de culturele invulling van Leidsche Rijn is gebleken dat:

'de stad als geheel behoefte heeft aan een grote en aansprekende voorziening op het gebied van amateurkunst, ook wel *Huis voor de Amateurkunst* genoemd. Een dergelijke hoofdfunctie voor het cultuurcentrum is volgens de deelnemers aan de denktanksessies:

- complementair aan de reeds bestaande grote culturele instellingen in de stad;
- vormt een oplossing voor het grote tekort aan oefen- en presentatieruimtes;
- draagt bij aan een welverdiende statusverhoging van de amateurkunst;
- is 'lokaal' van karakter maar kan door de krachtenbundeling die optreedt een regionale en zelfs landelijke uitstraling krijgen, een bundeling die *uniek* is voor Nederland.' [p. 20]

Op grond van de visie van de deelnemers aan de denktanksessies moeten de volgende vier begrippen centraal staan: ontmoeten, vieren, beleven en steunen. Deze begrippen zijn uit te werken in de functies presentatie, repetitie, educatie, facilitaire ondersteuning, artistieke ondersteuning en promotie.

In de nota *Investeren in makers en publiek* wordt de gedachte dat een centrum met een dergelijke functie in Leidsche Rijn moet worden gehuisvest, losgelaten. Ook in de bestaande stad moet het mogelijk zijn een dergelijk instituut te realiseren:

'de realisering van een **Huis voor Amateurkunst** in Leidsche Rijn is naar verwachting pas over een jaar of tien denkbaar. Leidsche Rijn is voor ons echter niet de enige optie voor de vestiging van een dergelijk centrum. Indien zich op kortere termijn een mogelijkheid in de oude stad aandient – bijvoorbeeld door het vrijkomen van de huidige Tivoli-accommodatie in verband met herhuisvesting in het kader van het UCP – dan zullen wij een versnelde vestiging van een Huis voor Amateurkunst in overweging nemen. Op dit moment wordt een professionele amateurkunstorganisatie node gemist. Een dergelijke organisatie zou een belangrijke rol kunnen vervullen in het verbeteren van de infrastructuur voor de amateurkunst. Gedacht moet daarbij worden aan het uitwisselen van informatie tussen verenigingen, het leggen van relaties naar gemeente, podia en in de stad aanwezige kunstinstellingen, het ondersteunen van afzonderlijke verenigingen en het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen en activiteiten. In de komende periode zullen wij onderzoeken of het realiseren van een stedelijk ondersteuningspunt tot de mogelijkheden behoort. Bijkomend voordeel van zo'n ondersteuningspunt is dat het zich - indien gewenst – laat uitbouwen in de richting van een Huis voor Amateurkunst.' [p. 35]

In de in dit jaar geproduceerde *Meerjarenvisie kunst- en cultuurbeleid gemeente Utrecht* staat eveneens de noodzaak van het realiseren van een centrum voor amateurkunst beschreven. Deze vloeit voort uit de ontwikkelingen van het veld: Een centrum voor amateurkunst kan kennis en kunde opbouwen en doorgeven aan diverse amateurgezelschappen, waardoor de sector in de gelegenheid wordt gesteld te groeien en zich verder te 'professionaliseren'. Zowel in organisatorisch als beleidsmatig opzicht kan een centrum voor amateurkunst dus een belangrijke rol spelen in de

kwaliteitsontwikkeling van de amateursector. Bovendien kan een centrum voor amateurkunst een gunstige rol spelen in de contacten en bemiddeling tussen verenigingen en de professionele podia. Het ontbreekt de Utrechtse amateurkunstsector op dit moment aan zichtbaarheid, onder andere omdat activiteiten uit deze sector niet tot nauwelijks worden geprogrammeerd op de professionele podia. Het centrum voor amateurkunst kan een waardevolle functie vervullen bij de inbedding van de sector bij de professionele kunstinstellingen.

Het amateurkunstbeleid is volgens de meerjarenvisie amateurkunst toe aan een professionaliseringsslag die moet neerslaan in het broedplaatsenbeleid. Het centrum voor amateurkunst vormt in die gedachte de spin in het web. Diverse broedplaatsen in de wijken en buurten sluiten hier op aan.

Voor de zichtbaarheid en de benodigde facilitaire capaciteiten voor de sector, dienen er immers voldoende repetitie- en uitvoeringsmogelijkheden in de wijken te zijn. Vanuit het perspectief van culturele planologie is een verdeling over de gehele stad van broedplaatsen belangrijk voor de stedelijke ontwikkeling; juist ook van de (buiten)wijken. Het mes snijdt hier aan twee kanten: broedplaatsen waar amateurs, al dan niet samen met professionele kunstenaars, kunnen repeteren en produceren leveren enerzijds een bijdrage aan de kwaliteit en aan de zichtbaarheid van de sector. Anderzijds leveren deze broedplaatsen een bijdrage aan de levendigheid van de wijken. Vanwege de laagdrempeligheid van dergelijke voorzieningen zijn vooral aansprekende disciplines als popmuziek natuurlijk aantrekkelijk. Een onderzoek naar de mogelijkheden van deze sector in en voor de Utrechtse wijken is dan wel een vereiste. Wij vinden dat een dergelijk onderzoek dan ook moet plaatsvinden op niet al te lange termijn.

Het broedplaatsenbeleid kan verschillend worden benaderd. Diverse disciplines kunnen samen in een accommodatie worden ondergebracht, wat een stimulans kan zijn voor multidisciplinaire projecten. Bovendien kan deze variant ook aansluiten bij het integraal accommodatiebeleid van DMO. Een broedplaats die we zo op korte termijn willen realiseren is het Christina-Beatrixcomplex in wijk Noordwest.

Daarnaast kan worden gekozen voor een disciplinegerichte aanpak, waarbij een of enkele kunst disciplines steeds centraal staan. Beide vormen willen we de komende jaren graag ontwikkelen. Een voorbeeld van een disciplinegerichte aanpak is de Engelenbak(werktitel) van ZimiHC, die op de theatersector is gericht. De middelen voor de exploitatie van deze voorziening moeten overigens nog worden geregeld, wat een serieus knelpunt is. Ook in het Muziekhuis Lombok is het één sector met name die centraal staat. Voor de toekomst ambiëren wij voor de amateursector een versterking van de verschillende kunst disciplines in relatie tot zowel de kunsteducatie als de professionele kunst, zien wij aansluitingsmogelijkheden per kunst discipline op deze terreinen, juist in de accommodatiesfeer. Wij denken dan aan een danshuis en aan een tweede muziekhuis, beide op middellange termijn.

Samengevat: de gemeente Utrecht staat een professioneel centrum voor ogen dat met zijn expertise een belangrijke ondersteunende en stimulerende rol kan spelen voor het amateurveld.

Amateurverenigingen kunnen in dit centrum advies krijgen over sponsoring en fondswerving, projectmanagement i.v.m. het organiseren van activiteiten, men kan begeleiding krijgen bij artistieke ontwikkeling, het zoeken van geschikte podia voor producties en het bemiddelen voor het beschikbaar krijgen van deze podia e.d. Het centrum voor amateurkunst gaat verder, daar waar de mogelijkheden voor de amateur ophouden, omdat deze als vrijwilliger niet de tijd en de expertise heeft om net dat stukje extra voor elkaar te krijgen om door te kunnen groeien met zijn vereniging. Het centrum voor amateurkunst heeft dus de taak, aldus de gemeente Utrecht, om een wezenlijke bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de amateurkunstsector, ook m.b.t. de te realiseren broedplaatsen in de diverse wijken. In het collegeprogramma staat in hoofdstuk 3.2.4. over het accommodatiebeleid in art. 26 opgenomen dat er in Utrecht accommodatie beschikbaar moet komen voor een amateurkunstcentrum.

2.2 Provincie

In de *Cultuurnota 1999 - 2002; deel I Kunsten* van de Provincie Utrecht wordt geconstateerd dat behoefte is aan intensivering van het steunfunctiebeleid en aan een amateurkunsthuis:

'in de provincie Utrecht is geen amateurkunsthuis of een andere vaste plaats voor de amateurkunstenaar, zoals in alle andere provincies wel. Er is geen algemeen aanspreekpunt voor alle amateurs, van welke pluimage ook, waar men ondersteuning, advies en bijstand kan krijgen.' [p. 30]

Ook de provincie Utrecht staat dus een professionalisering van het amateurkunstkader voor. De provincie wil met de verbetering van de bestaande ondersteuningsfuncties en consulentschappen een impuls geven aan de ontwikkeling van de amateurkunstsector en een steun zijn voor actieve kunstenaars en verenigingen. Een belangrijke succesfactor hierbij is infrastructurele duidelijkheid: een specifiek voor de amateurkunstsector bestemde locatie waar alle bestaande consultants kunnen worden gehuisvest, zodat er een duidelijke meerwaarde staat door wederzijdse inspiratie en samenwerking.

In samenwerking met de stad Utrecht, waar veel landelijke amateurkunstkoepels en kunstvakopleidingen gevestigd zijn en in samenspraak met andere gemeenten willen wij een zodanige beleidsafstemming realiseren dat bundeling van krachten in de nabijere toekomst wellicht wél leidt tot een algemeen Centrum voor Amateurkunst.

Wij pleiten ervoor de komende vier jaar te gebruiken om samenwerking tussen provinciale koepels en verbanden in Utrecht en andere gemeenten te verstevigen. Het doel hiervan is in eerste instantie om elkaar waar mogelijk te versterken maar waar noodzakelijk de eigen identiteit te behouden. Wellicht kan op termijn een ak-convenant tussen provincie, rijk en gemeenten worden nagestreefd waarin het juist gaat om de basis, de infrastructuur eenduidig, herkenbaar en toegankelijk te maken.' [p.30-31] (Cultuurnota 1999-2002 provincie Utrecht)

Het stimuleringsbeleid voor de amateurkunst is sinds de start van de cultuurnota in 1999 geïntensiveerd en dringend aan een volgende stap toe omdat het tegen zijn eigen grenzen op loopt. Inmiddels is in alle andere provincies vaak al lang geleden een fysiek kunsthuis gerealiseerd maar nog steeds niet in Utrecht, terwijl hier in meer dan rudementaire vorm reeds een dergelijk centrum aanwezig is ondergebracht bij de cultureel ondernemer Stichting Zimihc. Hier zijn immers al vier provinciale amateurkunst-consulenten ondergebracht (literatuur/schrijven, dans, akoestische muziek, en een verkenner voor culturele diversiteit). Alsmede het virtueel amateurkunsthuis dat een plek heeft voor alle amateurkunstverenigingen en gezelschappen in de provincie. De praktijk van de afgelopen jaren leert dat samen onder één dak bij een cultureel ondernemer als Zimihc duidelijk meerwaarde heeft. Er vindt kruisbestuiving plaats, er wordt in projecten samengewerkt. Doordat de cultureel ondernemer zorgt voor management, faciliteiten (waaronder een kleine theaterzaal, programmeringsfaciliteiten) en huisvesting zijn steunfuncties voor de verschillende amateurkunstvormen geen tijd en energie aan overhead kwijt. Er is in de praktijk van de afgelopen twee jaar een slagvaardig en creatief netwerk voor de amateurkunst ontstaan. De nog bestaande afzonderlijke provinciale steunfuncties voor amateurtheater (bij het Stichts Centrum voor Amateurtheater), voor popmuziek (bij Stichting U-pop) en voor beeldende kunst (bij de landelijke koepel Stichting Beeldende Amateurkunst) hebben allen aangegeven te willen participeren in een huis voor de amateurkunst.

Het is duidelijk in het belang van de Utrechtse amateurkunstsector wanneer provincie en gemeente een aantal zaken in het amateurkunstbeleid gezamenlijk oppakken. Het combineren van expertise, steunfuncties en advisering is gunstig voor zowel de kwaliteit van het product als het beleid.

Inmiddels is het versneld streven naar realisering van een amateurkunstcentrum met de stad Utrecht ook opgenomen in de verlenging van de provinciale cultuurnota 1999-2002 tot en met 2004. Deze verlenging is in mei 2002 door de staten goedgekeurd.

Zowel gemeente als provincie Utrecht geven aan waarom het van belang is dat een centrum voor amateurkunst in Utrecht wordt gerealiseerd: in Utrecht zijn veel landelijke amateurkunstkoepels en kunstvakopleidingen gehuisvest die ook een belangrijk inspirator vormen voor de lokale en regionale amateurkunstsector. De provincie stelt in haar cultuurnota om die reden het volgende voor: 'Wellicht kan om op termijn een ak-convenant tussen provincie, rijk en gemeenten worden nagestreefd waarin het juist gaat om de basis, de infrastructuur eenduidig, herkenbaar en toegankelijk te maken.' Zo is het ook gegaan. In het gezamenlijk cultuurconvenant Midden Nederland 2001-2004 dat de provincie sloot met rijk en gemeente is de realisering van het amateurkunsthuis opgenomen.

2.3 Rijk

In het bovengenoemde Convenant Midden Nederland dat, in het kader van het landelijk kunstenplan 2001-2004 in september 2000 is overeengekomen, staat vermeld dat 'partijen hebben kennisgenomen van plannen die in de gemeente Utrecht leven om (...) een *Huis voor de Amateurkunst* te realiseren met een regionale en landelijke functie.' [art. 6 lid 4]

Dit sluit prachtig aan bij de plannen van de Raad voor Cultuur, zoals die staan vermeld in *Van de schaarste ende overvloed; Advies Cultuurnota 2001/2004, deel I Amateurkunst*, die op termijn alle acht landelijke steunfunctie-instellingen voor de amateurkunst wil laten samengaan in een 'Huis voor Amateurkunst' ofwel een:

'expertisecentrum voor amateurkunst' waarin de verschillende disciplines onderdak vinden. Binnen zo'n expertisecentrum zouden de verschillende steunfunctie-instellingen de meer specifiek inhoudelijke ondersteuning moeten blijven bieden aan de eigen achterban, maar daarnaast zouden zij een aantal algemene taken gezamenlijk moeten uitvoeren, zoals informatie, documentatie en meer algemeen inhoudelijke ondersteuning. Het expertisecentrum voor amateurkunst zou in de toekomst een eigen rechtspersoon moeten kunnen krijgen, waardoor rechtstreekse subsidiëring van afzonderlijke steunfunctie-organisaties.' [p. 40]

Het idee van een landelijk 'expertisecentrum voor amateurkunst' sluit eveneens vrijwel naadloos aan bij de hierboven besproken wensen van gemeente en provincie Utrecht. De gevolgtrekking kan worden gemaakt dat het wenselijk zou kunnen zijn om in de toekomst een centrum te realiseren dat zowel landelijk, regionaal als lokaal opereert, omdat die functies elkaar in de praktijk kunnen versterken. Voorlopig is dit zowel een wensdroom als een wenkend perspectief. In ambtelijk overleg in het voorjaar van 2002 heeft het rijk laten weten dat zij zeer geïnteresseerd is in de Utrechtse ontwikkeling van een huis voor de amateurkunst. Temeer daar de samenwerking tussen provincie en grote stad en de gekozen vorm een landelijke vernieuwing betekenen. Dit betekent dat de ontwikkelingen in de utrechtse amateurkunst opnieuw een vitaal onderdeel moeten zijn van de nieuwe convenantsbesprekingen met het rijk voor de landelijke cultuurnota 2005-2008.

3. Profiel van een amateurkunsthuis

3.1 Profiel van een centrum voor amateurkunst

Als we de wensen voor een centrum voor amateurkunst van de stad en provincie op een rij zetten, dan komt het volgende profiel uit de bus rollen:

- zichtbaarder maken van de amateurkunst;
- vaste en herkenbare plaats voor de amateurkunst;
- algemeen aanspreekpunt voor ondersteuning en advies van alle amateurs;
- professionalisering van de ondersteuning van de amateursector;
- verbetering van de infrastructuur in de amateursector;
- verbetering van de communicatie met en tussen amateurverenigingen;
- intermediaire functie vervullen tussen gemeente, provincie, podia en aanwezige kunstinstellingen;
- ondersteunen van afzonderlijke verenigingen;
- ontwikkelen en stimuleren van nieuwe activiteiten.
- samenwerking tussen verschillende partners: rijk, provincie, gemeente, landelijke amateurkunstkoepels, aansluiting met kunstvakopleidingen;
- cultureel broeinest door de aanwezigheid van optreedmogelijkheden, expositieruimte (er moeten amateurkunstenaars over de vloer komen).

Als het even kan zouden de volgende elementen ook een plek moeten krijgen in het centrum voor amateurkunst:

- repetitieruimte;
- presentatieruimte.

Deze faciliteiten zorgen ervoor dat steunfuncties niet alleen in een kantoorsetting zitten maar ook in een dynamische culturele omgeving waar amateurs kind aan huis kunnen worden.

Het rijk vindt dat een eventueel landelijk centrum voor amateurkunst de volgende kenmerken moet hebben:

- aandacht voor verschillende amateurkunstdisciplines;
- onderdak bieden aan verschillende steunfunctie-instellingen;
- verschaffen van informatie, documentatie en inhoudelijke ondersteuning in algemene zin van de amateurkunstsector;
- status van aparte rechtspersoon die als zodanig subsidie kan ontvangen.

Deze kenmerken sluiten zonder meer aan bij het profiel van gemeente en provincie.

Afgaande van het profiel van het huis voor de amateurkunst, zoals dat door de verschillende overheden is geformuleerd, lijkt dat er veel overlap is in de wensen ten aanzien van het takenpakket van een mogelijk huis voor de amateurkunst.

Op alle niveaus wordt de noodzaak tot het realiseren van een specifiek centrum met know how en ondersteuningsmogelijkheden herkend als een cruciale factor in de ontwikkeling van de amateurkunst. Zowel provincie als gemeente zijn overigens van mening dat sterke betrokkenheid van de landelijke ondersteuningsinstellingen niet hoeft in te houden dat deze fysiek deel uitmaken van het centrum voor amateurkunst. Voor een amateurkunstepertisecentrum zou wat betreft de gemeente en de provincie hun betrokkenheid voldoende kunnen worden gewaarborgd wanneer ze zijn gehuisvest in dezelfde stad. Het is uiteraard aan het rijk om te beoordelen in hoeverre deze invulling voldoet aan het concept dat men voor ogen heeft.

3.2 Samenwerking in de Utrechtse praktijk met stichting Zimihc

Bij de uitwerking van het kunsthuisconcept werd steeds duidelijker dat de variant met de meeste voordelen er een is waarbij wordt uitgegaan van een reeds bestaande instelling die de potentie heeft om de functie van een centrum voor amateurkunst te vervullen. Met een aantal overzienbare aanvullingen kan een centrum voor amateurkunst worden gerealiseerd in betreffende instelling. Provincie en gemeente zijn het erover eens dat een gezamenlijk centrum voor amateurkunst in de stad Utrecht dient te zijn gehuisvest, maar onder de absolute voorwaarde van een goede regionale bereikbaarheid.

Aangezien Zimihc, gehuisvest in de Bouwstraat, reeds informeel en voorzichtig maar toch gestaag en in toenemende mate taken aan het verrichten is die passen bij een centrum voor amateurkunst, menen zowel provincie als gemeente dat Zimihc de eerst aangewezen instelling is voor een applicatiewerkwijze. Zowel de provincie als de gemeente hebben vertrouwen in de potentie van Zimihc om verder uit te kunnen groeien tot een volwaardig centrum voor amateurkunst. Een nadere uitwerking van een en ander is nu noodzakelijk: er dienen duidelijke afspraken te worden gemaakt over verantwoordelijkheden van de verschillende overheden, zowel in financieel als beleidsmatig opzicht. Zo spoedig mogelijk dient een plan van aanpak te worden gemaakt waarin een concrete planning aan de orde komt en waarin eveneens aandacht wordt besteed aan de juridische, organisatorische en financiële aspecten en dus ook over de duur van de applicatie. Daarnaast dient behalve aan de overeenkomsten over de visie van wat de taken van een centrum voor amateurkunst zijn, ook aandacht te worden besteed aan de verschillen. Een verschil is bijvoorbeeld dat voor de provincie de steunfuncties van cruciaal belang zijn en voor de gemeente juist de broedplaatsen in de diverse wijken die het centrum voor amateurkunst zou moeten aansturen.

Gelet op de verschillen tussen gemeente en provincie wordt gekozen voor een constructie waarbij, op grond van een ingediende aanvraag terzake, subsidie wordt verleend voor een aantal gezamenlijke onderdelen en voor stad en provincie ieder een afzonderlijk deel voor door ieder afzonderlijk gewenste projecten.

3.2.1 Provinciale wensen: ontwikkeling steunbeleid

Voor de provincie geldt een aparte ontwikkeling, namelijk betreffende het provinciaal steunbeleid. De provincie voert sinds geruime tijd een stimuleringsbeleid voor de amateurkunst in het Utrechtse, maar sinds de nieuwe cultuurnota in 1999 is het beleid duidelijk geïntensiveerd, zodat er een provinciale noodzaak is om een volgende stap te maken in verdere uitbouw van het bestaande amateurkunst. Het beleid loopt nu tegen zijn grenzen aan en faciliterende maatregelen zijn nodig voor de verdere ontwikkeling van het steunbeleid. Fysieke huisvesting van consulenten, in een virtuele variant – deze constructie is uniek (al 10.000 individuele bezoekers in 10 maanden door mond-tot-mond reclame) - is voorzien met www.kunsthuisutrecht.nl, is een essentiële stap voor het verder uitbouwen van het steunfunctiebeleid. Vrijwel alle andere provincies in Nederland hebben reeds, en vaak al sinds geruime tijd, een fysiek kunstenhuis, Utrecht als een van de laatste nog steeds niet. En daarin moet nu verandering komen. Zoals hierboven reeds staat vermeld, heeft Zimihc de afgelopen jaren bewezen een uitstekende kandidaat zijn. Bij deze culturele onderneming zijn al vier provinciale amateur-consulenten ondergebracht (literatuur, dans en verkenner culturele diversiteit). Een uitbreiding van dit aantal (bij voorbeeld door integratie van nu nog afzonderlijk bestaande provinciale steunfuncties) is gemakkelijk te realiseren zijn. Zimihc is nu reeds beheerder van het virtueel kunsthuis.

3.2.2 Gemeentelijke wensen: broedplaatsenbeleid

Ook de gemeente heeft een speciale focus als het gaat om het centrum voor amateurkunst. De overtuiging bestaat dat een ontwikkeling is in te zetten via het centrum voor amateurkunst tot het realiseren van divers verspreide broedplaatsen in de stad. Het centrum voor amateurkunst zou dan fungeren als de spin in het web. Door het creëren van een adequate infrastructuur kan een bijdrage aan zowel de artistiek-inhoudelijk als sociaal-maatschappelijke ontwikkeling worden geleverd.

3.2.3 Gezamenlijk provinciale en gemeentelijke wensen

Een amateurloket van gemeente en provincie

Behalve het onderbrengen van provinciale consulenten en het aansturen en faciliteren van andere broedplaatsen in Utrechtse wijken, heeft het centrum voor amateurkunst uiteraard nog een aantal andere functies, zoals uit de bespreking van de diverse nota's hierboven al duidelijk werd. Zowel voor

de provincie als de gemeente geldt dat een zogenaamd 'amateurloket' als een belangrijke voorwaarde wordt beschouwd voor de verdere ontwikkeling en professionalisering van de amateurkunst. Via het centrum voor amateurkunst zou alle benodigde kennis en expertise beschikbaar moeten zijn voor amateurkunstenaars en hun verenigingen om hun ding te kunnen doen. Informatie en begeleiding met betrekking tot uiteenlopende zaken zou vanuit het centrum voor amateurkunst moeten worden verstrekt: informatie over projectmatig werken voor het uitbrengen van een productie, begeleiding bij fondsenwerving, het voeren van PR-beleid, bestuurlijke aangelegenheden, benadering van verschillende overheden, omgaan met wetgeving e.d.

Zo'n amateurloket, noem het een hoogwaardige vraagbaak, kan een grote bijdrage leveren aan het optimaliseren van de mogelijkheden van de amateursector en het zoveel mogelijk benutten en uitbouwen van de potentie van deze sector. Het vrijwilligerskader kan worden gestimuleerd vanuit het centrum, wat voor de continuïteit van de sector van groot belang is. Het mag niet zo zijn dat een sector met een omvang als de amateursector afhankelijk is van het werk van een paar beleidsambtenaren en eigen toevallige contacten. Die werkwijze biedt te weinig garantie voor continuïteit en te weinig kader aan ontplooiingsmogelijkheden.

Oefen- en presentatieruimte

Om het broedplaatskarakter zoveel mogelijk tot ontwikkeling te brengen, is het van belang dat het centrum voor amateurkunst ook oefen- en optreedmogelijkheden heeft. Alleen een kantoorfunctie zou te weinig leven in de brouwerij brengen. Er moet wel degelijk iets gebeuren in het centrum: de chemie van het met kunst en cultuur bezig zijn kan ons inziens alleen in het gebouw voelbaar zijn als het kunstproduct er ook fysiek een plaats heeft. Bovendien zou dit in een behoefte aan ruimte voorzien die zowel provinciaal als stedelijk wordt gevoeld in de amateursector.

Gezamenlijk subsidiebeheer

Zowel stad als provincie kennen jaarlijks subsidie toe aan eenmalige amateurkunstacktiviteiten. De budgetten zijn vergelijkbaar: respectievelijke € 105.000,- en € 127.000,-. Subsidieverlening is een vrij intensief proces. Onderzocht dient te worden in hoeverre deze subsidiestroom kan worden gebundeld en er ook via een gezamenlijke adviescommissie over kan worden geadviseerd.

Reflectie

In een situatie waarin een veld nauwelijks tot geen professionele organisaties heeft die een tegenwicht kunnen vormen in de beleidsontwikkeling, is dat voor het proces van beleidsontwikkeling een ongewenste situatie. 'Veldwerk' en beleid moeten immers in evenwicht zijn om evenwichtig en doordacht nieuwe beleidsontwikkelingen in te zetten. De know how ligt nu eenzijdig bij het ambtelijk apparaat, waardoor de essentiële voorwaarde van reflectie de facto ontbreekt. Het centrum voor amateurkunst zou een goed tegenwicht kunnen bieden in deze ontwikkelingsprocessen, het zou een klankbord en een bron voor beleidsontwikkelingen kunnen zijn.

Zichtbaarheid biedt kansen

Een fysieke plaats, het tastbaar en zichtbaar maken van de amateurkunstsector door het realiseren van een eigen organisatie hiervoor biedt veel kansen en mogelijkheden voor vruchtbare samenwerkingen met andere sectoren, zoals die van de professionele kunst, maar ook kan gerichter worden samengewerkt met nationale ondersteuningsinstituten en koepelorganisaties. Het centrum voor amateurkunst vervult in dat opzicht een brugfunctie tussen de eigen achterban en andere organisaties die voor de ontwikkeling van de sector van belang kunnen zijn. Zo kan ook worden onderzocht welke samenwerkingsmogelijkheden er zijn met cultuureducatiesector.

Het centrum moet voor iedereen, ook vanuit de regio, bereikbaar zijn, zowel in inhoudelijke zin als in fysieke zin. Laagdrempeligheid is een vereiste.

4. Uitwerking van de plannen in een tweejarig experiment

Voor het realiseren van een centrum voor amateurkunst bij een cultureel ondernemer als de stichting Zimihc dient een aantal stappen te worden ondernomen. Het beantwoorden van vragen over beheer en exploitatie, scheiding en/of combinatie van verantwoordelijkheden, de exploitatie is hierbij essentieel.

Beheersvorm

Uitgaande van het idee om aan te sluiten bij een reeds bestaande culturele onderneming als de stichting Zimihc, zou deze betreffende ondernemer de verantwoordelijkheid krijgen voor het beheer van het centrum voor amateurkunst. Hij zou dan subsidie ontvangen voor het verrichten van een totaal pakket van een aantal duidelijk omschreven inhoudelijke taken, waarbij het rondbreien van de exploitatie een harde randvoorwaarde is. Kortom in de cultuurcentrale kunnen ook nog andere activiteiten plaatsvinden naast het centrum voor de amateurkunst als de betreffende cultureel ondernemer daarmee het pand gezond kan uitbaten. Hetgeen bij de Stichting Zimihc ook het geval is; exploitatie van het voormalige schoolgebouw aan de Bouwstraat geschiedt al jaren met positief resultaat.

De verantwoordelijkheid voor provincie en gemeente hierin dient voor zover het gezamenlijke projecten betreft gelijkelijk te zijn verdeeld. Het financiële hoofdstuk dient nog nader te worden uitgewerkt.

Gemeente en provincie zijn het erover eens dat eerst sprake moet zijn van een proefperiode, waarna voor een periode van vier jaar, gelijklopend met het kunstenplan, een eerste fase kan worden benoemd waarbij de samenwerking wordt opgenomen in de cultuurnota's van beide overheden. Behalve een inspanningsverplichting, zal ook er ook een controleerbare resultaatverplichting liggen voor de ondernemer. Op beide onderdelen dient evaluatie plaats te vinden aan tijdens en aan het eind van betreffende periode. De ambitie is om indien mogelijk in 2005 mee te doen aan het landelijke Kunstenplan. Uiteraard moeten deze zaken nog nader worden uitgewerkt.

De planning voor het tweejarig experiment gezamenlijk amateurkunsthuis bij Zimihc:

Mei 2002	bestuurlijke instemming aan de hand van ambtelijke hoofdlijnennotitie (is met positief gevolg gebeurd);
Zomer 2002	doorlichting potentiële cultureel ondernemer stichting Zimihc (is met positief gevolg gebeurd);
Herst 2002	politieke besluitvorming zowel bij gemeente als provincie in november/december 2002 gepland;
2003 en 2004	proefperiode en ingroeimodel van twee jaar experiment huis voor de amateurkunst bij de Stichting Zimihc;
Begin 2003 Begin 2003	presentatie voor vertegenwoordigers lokaal/regionaal amateurveld en dialoog; idem voor de landelijke amateurkunstinstituten; op basis hiervan instellen klankbordgroep voor begeleiding tweejarig experiment;
Winter 2002/2003	start implementatie onder gestelde voorwaarden;
Herfst 2003	tussentijdse evaluatie met het oog op gemeentelijke en provinciale voorbereiding cultuurnota's 2005-2008 en het convenat Midden Nederland 2005-2008;
Eind zomer 2004	eindevaluatie uitmondend in voorstel voor de cultuurnota's
2005	bij succes structureel in cultuurnota's van gemeente en provincie 2005-2008
2005	mogelijke opname in landelijke kunstennota 2005-2008